

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.339/2012/7. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Strassburger Gyula ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - az elsőfokú eljárásban dr. Papp Ferenc ügyvéd (cím) a másodfokú eljárásban dr. Braun István ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű alperes neve (cím) I. rendű, a dr. Fest András ügyvéd (cím) által képviselt II.rendű alperes neve (cím) II. rendű, a dr. Csurilla Anetta ügyvéd (cím) által képviselt III.rendű alperes neve (cím) III. rendű, a személyesen eljáró IV.rendű alperes neve (cím) IV. rendű és a személyesen eljáró V.rendű alperes neve (cím) V. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 21.P.21.139/2011/35. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 38., a II. rendű alperes által 37., a III. rendű alperes által 36. és 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az I. rendű alperessel szemben a pert megszünteti, a keresetlevelet áttenni rendeli a Miskolci Munkaügyi Bírósághoz és az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi. Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét megváltoztatja, a keresetet a II. és a III. rendű alperessel szemben elutasítja, mellőzi a II. és a III. rendű alperes kötelezését illeték és perköltség megfizetésére.

A felperes köteles megfizetni 15 nap alatt az I. rendű alperesnek 27 000 (Huszonhétezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 132 000 (Egyszázharminckettőezer) forint, a II. és a III. rendű alperesnek személyenként 505 000 (Ötszázötezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A 2002-től 2006-ig terjedő ciklusban a felperes polgármestere az I. rendű alperes volt. A felperes képviselő-testülete 4/2006.(II.13.) számú határozatában a **P.** és **A.** utcák felújításának pénzügyi finanszírozására pályázat benyújtásáról döntött. Az I. rendű alperes által 2006. február 9-én aláírt pályázati adatlap szerint az igényelt területfejlesztési

támogatás 15 579 772 forint, az építendő teljes úthossz 1055 m: a **P.** utcában 3,5 m széles 558 m, az **A.** utcában 4 m széles 497 m.

A B. Megyei Területfejlesztési Tanács (a továbbiakban: MTT) 23/2006. (III.30.) számú határozatával 7 000 000 forint támogatást ítelt meg. A felperes képviselő-testülete 16/2006.(IV.24.) számú határozatában a beruházás csökkentett műszaki tartalmú megvalósításáról, az **A.** utca (497x4 m) felújításáról döntött.

A felperes képviseletében az I. rendű alperes 2006. május 2-án vállalkozási szerződést kötött az **gazdálkodó szervezettel** az „Útfelújítás **T.-on**” projekt teljes körű lebonyolítására és műszaki ellenőrzésére, majd május 3-án az elnyert projekt műszaki ellenőrzésére bruttó 270 000 forint díjért.

A felperes képviseletében az I. rendű alperes 2006. május 23-án - a IV. rendű alperes közvetítésével - a III. rendű alperessel kötött vállalkozási szerződést pályázati forrásból az **A.** utcában 497 m hosszan (1988 m² területen) szilárd burkolatú útpálya felújítására a műszaki leírásnak megfelelően és 350 m²-en kátyúzási munkára. A szerződés műszaki tartalmának felülvizsgálatát követően kötött újabb vállalkozói szerződés az **A.** utca 497 m hosszan 4 m szélességben, és a **P.** utca 220 m hosszan 3,5 m szélességben (összesen 2758 m²-en) történő felújítását, 35,85 m³ padkakészítést, és 11,9639 m³ kátyúzást tartalmazott. A szerződés szerint a megrendelő intézkedésre jogosult képviselője az I. rendű alperes, a vállalkozó intézkedésre és építési naplóba bejegyzésre jogosult helyszíni képviselője a IV. rendű alperes, a 8 480 000 forint vállalkozói díj teljesítése is az ő számlájára történik. A felek tudomásul vették, hogy a pályázati dokumentáció a szerződés elválaszthatatlan része.

Az MTT 2006. augusztus 9-én hozzájárult a beruházási költség arányos csökkentéséhez, az engedélyezett fejlesztési költség 8 750 000 forint (270 000 forint+8 480 000 forint). A felperes részéről az I. rendű alperes és a jegyző által 2006. augusztus 31-én az MTT-vel 7 000 000 forint vissza nem térítendő támogatásra megkötött szerződés szerint a 8 750 000 forint költségelőirányzat mellett az elérni kívánt eredmény a **P.** és **A.** utcák 2758 m²-en történő felújítása. A felperes tudomásul vette, hogy amennyiben a támogatást nem a szerződésben megjelölt feladatra használja fel, akkor azt vissza kell fizetnie.

Az **gazdálkodó szervezet** és a **gazdálkodó szervezet2** 2006. július 20-án keltezett, de szeptember 19-ét követően aláírt alvállalkozói szerződése alapján a **gazdálkodó szervezet2** részéről a műszaki ellenőri feladatokat a II. rendű alperes látta el. A III. rendű alperes a vállalkozási szerződés teljesítéséhez nem rendelkezett eszközzel, a munkát az V. rendű alperes végezte, aki az I. rendű alperessel egyeztetve és az utasítása szerinti területeken aszfaltozott és kátyúzott, a II. rendű alperes szóbeli megbízása alapján ennek a minőségét ellenőrizte.

A 2006. augusztus 29-i műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv építetőként a felperest, lebonyolítóként a **gazdálkodó szervezetet**, műszaki ellenőrként a II. rendű alperest, kivitelezőként a III. rendű alperest tüntette fel, azt az I-III. rendű alperesek és az V. rendű alperes által képviselt **gazdálkodó szervezet3** írta alá. A II. rendű alperes a helyszíni ellenőrzés alapján az elkészült létesítményt átvételre javasolta, az I. rendű alperes azt átvette és a számla benyújtására a vállalkozót feljogosította. A műszaki ellenőrzésről a **gazdálkodó szervezet** által 2006. augusztus 29-én kibocsátott számlát és az **A. E.** út és

P. út útépítési munkáiról a III. rendű alperes egyéni vállalkozó által 2006. szeptember 17-én kibocsátott rész- és végszámlákat az I. rendű alperes elfogadta.

2006. szeptember 26-án a támogatás lehívásához az adatlapot a felperes részéről az I. rendű alperes és a jegyző állította ki, ahhoz csatolták az átadás-átvételi jegyzőkönyvet, és a számlákat.

Az MTT a 62/2007. (X.26.) számú határozatával az igénybe vett támogatást visszavonta. Indokai szerint a felperes, mint támogatott nem teljesítette a szerződésben foglalt kötelezettségét, a beruházást csak részben, az ellenőrzési jegyzőkönyvek szerint 52,56 %-ban valósította meg.

A felperes a 7 000 000 forintot visszafizette.

A felperes feljelentése nyomán indult büntetőeljárásban a Miskolci Városi Bíróság 16.B.296/2009/42. sorszámú - az I. és a II. rendű alperesek, mint vádlottak tekintetében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 3.Bf.1994/2010/4. sorszámú helybenhagyó végzése folytán - jogerős ítéletében a Btk. 288. § (2) bekezdés II. fordulata alapján az I. rendű alperest jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének, a II-V. rendű alpereseket bűnsegédként elkövetett jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének a bűntettében találta bűnösnek. Az alperesek büntetőjogi felelősségének megállapítása a következő elkövetési magatartáshoz kapcsolódott: az I. rendű alperes az általa kötött támogatási szerződéstől, illetve pályázattól eltérően megvalósított beruházás után a 7 000 000 forint támogatási összeg lehívása érdekében olyan számlát és átadás-átvételi jegyzőkönyvet nyújtott be, amely az útfelújítás pályázatban meghatározottak szerinti megvalósulását támasztotta alá. Ezzel a támogatás megszerzése során valótlan tartalmú nyilatkozatot tett, illetőleg hamis okiratot használt fel. A II. rendű alperes műszaki ellenőrként tanúsította az útfelújítás pályázatnak megfelelő mennyiségben és módon történő megvalósulását. Az I. és a II. rendű vádlottak tudtak arról, miszerint a beruházás nem a pályázatnak megfelelően valósult meg, mégis aláírták a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvet és ezen valótlan tartalmú okirat, illetve számlák alapján került sor a pénzügyi támogatás felhasználásának az igazolására. A II. rendű alperes, mint műszaki ellenőr az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírásával segítséget nyújtott a valótlan tartalmú számviteli bizonylat kiállításához, amelyet benyújtottak a támogatás folyósítása végett. Ugyancsak bűnsegédként járult hozzá a pályázattól eltérő kivitelezés ellenére valótlan tartalmú okiratok aláírásával a pályázati tartalom ismeretében a pénzügyi támogatás lehívásához a III., a IV. és az V. rendű alperes is.

A felperes a leszállított keresetében 7 000 000 forint bűncselekménnyel okozott kára, és 2007. október 26-tól a kifizetésig számított késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Indokai szerint a bűncselekménnyel okozati összefüggésben történt a támogatás visszavonása, így olyan pénzeszköztől esett el, amely az alperesek jogszerűtlen eljárása nélkül megillette volna. A nem vitatott útfelújítással jogalap nélkül nem gazdagodott, mert az önrészen túl a munkákhoz nem kellett volna hozzájárulnia. A képviselő-testület nem hozott a pályázati kiírással ellentétes határozatot. Az I. rendű alperes felperes képviselőjeként tett valótlan tartalmú nyilatkozatai vezettek a támogatás lehívásához, így szándékos magatartásával a kár bekövetkeztében közvetlenül közreműködött. A kár bekövetkeztéhez, a pályázati pénz lehívásához a II. rendű alperes a

műszaki átadás-átvétel során azon valótlan nyilatkozatával, hogy a kivitelezés mindenben megfelel a kiviteli terveknek, a III. rendű alperes a valótlan tartalmú kiviteli szerződés és számla kiállításával járult hozzá. A IV. rendű alperes tisztában volt a pályázattól eltérő kivitelezéssel, az V. rendű alperes az átadás-átvétel során a szerződés szerinti munka elvégzéséről valótlanul nyilatkozott.

Az alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Mindannyian hivatkoztak arra, hogy a felperes jogalap nélkül gazdagodna, ha a pályázati összeg alperesek által kártérítés jogcímén megfizetést nyerne.

A pályázattól való eltérés tényét nem vitató I. rendű alperes védekezése szerint a terhére rótt bűncselekmény tényállási elemként a kár bekövetkeztét nem foglalja magában, a felperest a pályázattól eltérő kivitelezés miatt kár nem érte. A kivitelezéssel érintett balesetveszélyes, önkormányzati tulajdonú utak fenntartása az Ötv. 8. §-ának (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat kötelező feladata, a kármegelőzés érdekében kötelessége volt azokat rendbe tenni, amihez forrása nem volt. A képviselő-testület a képviselők tanúvallomása alapján bizonyítottan, és írásbeli rögzítés nélkül is érvényesen döntött a pályázati kiírástól eltérve a kritikus útszakaszok javításáról, ő ez alapján adott utasítást a kivitelezésre. A képviselő-testület döntése pedig az önkormányzat saját döntése. A felperesnek azt a támogatást kellett visszafizetni, amit el sem nyerhetett volna, ezért kár nem érte.

A II. rendű alperes védekezése szerint a pályázati dokumentációt nem ismerte, az útfelújítás az I. rendű alperes szóbeli utasításainak megfelelt, az átadás-átvételi jegyzőkönyv a valós tényeket tartalmazta. Ha figyelmen kívül hagyták a pályázati előírásokat, a kár a felperes, mint károsult magatartása folytán merült fel, az pedig a Ptk. 340. §-ának (2) bekezdése alapján a károsult terhére esik.

A III. rendű alperes állítása szerint a pályázati kiírást nem ismerte, a kivitelezésben nem volt része, szerepe a számla kibocsátására korlátozódott.

A IV. rendű alperes nem vitatta azt, hogy tudott a pályázatról, azonban a tartalmát nem ismerte, így az eltérésről sem tudott, csak a kivitelezésben vett részt. Az V. rendű alperes is állította, hogy a pályázat tartalmáról, így az eltérésről sem tudott. Előlegezte a kivitelezés forrását, a munkát a megrendelő utasítása szerint, jó minőségben végezte el.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében egyetemlegesen kötelezte az alpereseket a felperesnek 7 000 000 forint, és 2007. október 26-tól a kifizetésig esedékes késedelmi kamata, 444 500 forint perköltség és az államnak 414 300 forint eljárási illeték megfizetésére azzal, hogy 325 500 forint illeték a Magyar Állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 164. §-a felhívásával megállapította, hogy a felperest a vagyona csökkenésével a visszafizetett támogatással egyező kár érte. Annak mértékét nem érinti, hogy ténylegesen mely szakaszokon, milyen értékben történt az aszfaltfelújítás, és a kátyúk kijavítása. Az alperesek terhére rótt bűncselekmény és a felperes károsodása között az ok-okozati összefüggés egyértelműen megállapítható.

Az alperesek magukat kimenteni nem tudták, nem bizonyították, hogy tőlük az adott helyzetben elvárhatóan jártak el. Az I. rendű alperes nem igazolta a pályázattól eltérő kivitelezésre vonatkozó képviselő-testületi határozatot. Az elsőfokú bíróság a képviselők erre vonatkozó tanúvallomását jegyzőkönyvi rögzítés hiányában nem fogadta el.

Megállapította, hogy az I. rendű alperes polgármesterként neki felróhatóan adott utasítást az eltérő kivitelezésre, illetve arról tudva felróhatóan tett nyilatkozatot a pályázat megvalósulásáról.

A II. rendű alperes a **gazdálkodó szervezet**² alvállalkozójaként nem igazolta, hogy a pályázat tartalmát nem ismerte, nem ismerhette, ebből következően nem tudhatott az attól eltérő kivitelezésről. A szóbeli megbízásából és az általa átvett vállalkozói szerződésből értesült arról, hogy a beruházás pályázati pénzből valósul meg és a pályázati dokumentáció a szerződés elválaszthatatlan része. A pályázat tartalmát nem ismerő II. rendű alperestől elvárható lett volna, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírását megelőzően a dokumentáció műszaki tartalmáról tájékozódjon, mert az elvégzett munka minőségén túl a mennyiségét oly módon igazolta, hogy az a pályázatnak felel meg. Nem menti ki a felelősségét az sem, hogy az alvállalkozói cég sem kapott kiviteli dokumentációt.

A III., a IV., és az V. rendű alperes bizonyítást sem terjesztett elő annak az igazolására, hogy nem tudott és nem is tudhatott a pályázat tartalmáról. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a III. rendű alperes ismerte a pályázati feltételeket, és elvárható volt tőle, hogy a számla kibocsátását megelőzően ellenőrizze az elvégzett munkát, az annak megfeleltetését tartalmazó átadás-átvételi jegyzőkönyv ellenére is. A IV. rendű alperes részt vett a vállalkozási szerződések létrehozásában, tudott a kivitelezés pályázati forrásáról, a pályázattól eltérő kivitelezés ellenére a pályázati összeg lehívása a IV. rendű alperesnek is felróható. Az V. rendű alperes is tudott a pályázat tartalmáról, elvárható lett volna tőle, hogy a vállalkozói szerződés tartalmát is megismerje. Mindezek alapján nem valós nyilatkozatot tett az átadás-átvételi jegyzőkönyvben a kiviteli dokumentáció szerinti teljesítésre, ezért neki felróhatóan közrehatott a pályázati összeg lehívásában, annak visszavonásában.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. §-ának (1), a 360. §-ának (1) és a 344. §-ának (1) bekezdései felhívásával megállapította, hogy a felperes kárát az alperesek együttesen okozták, ezért a felelősségük egyetemleges. A Ptk. 301. §-a szerinti késedelmi kamat a támogatás visszavonásának időpontjától esedékes. A felperes javára a leszállított és eredményes kereseti követelés alapulvételével rendelkezett az alperesek perköltségben marasztalásáról. A 12 330 743 forint eredeti követelés, mint pertárgyérték alapulvételével határozott a feljegyzett eljárási illeték részben az alperesek, részben az állam általi viseléséről.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I., a II. és a III. rendű alperes fellebbezést terjesztett elő, a fellebbezési kérelmük az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatására, velük szemben a kereset elutasítására irányult.

Az I. rendű alperes indokai szerint a büntető tényállás nem jár együtt kár okozásával, ezért pusztán büntetőjogi felelősség alapján terhükre a károkozás nem volt megállapítható. További érvei szerint a felperes vagyonában csökkenés sem állt be. Az ésszerűnek és szükségesnek tartott pályázattól eltérő kivitelezésről a felperes képviselő-testülete döntött, így azok a felperes döntései, ezáltal keletkezett kárának a megtérítését másától nem igényelheti. Polgármesterként a testület felhatalmazása alapján utasította a kivitelezőt a kiírástól eltérő útszakaszok felújítására. A testület döntéséhez kötve volt, annak végrehajtása során a felróhatósága nem merülhet fel, az adott helyzetben általában elvárható módon járt el. A falunak nem volt forrása a halaszthatatlan felújításokra, ezért a támogatás összegére tekintettel mindenki számára az tűnt az adott helyzetben elvárható

magatartásnak, ha azt nem a jó állapotban lévő útszakaszokra, hanem a közvetlenül fenyegető károk és vészhelyzet elhárítására fordítják.

A II. rendű alperes a fellebbezésében azt hangsúlyozta, hogy a felperes a támogatási szerződésben tudomásul vette visszafizetési kötelezettségét, a pályázati anyag és szerződés a felperest kötelezte. Hivatkozott az I. rendű alperes és a képviselők perbeli egybehangzó, a megvalósítás során a pályázattól történő szándékos eltérésre vonatkozó nyilatkozatára. A pályázattól eltérő munka megrendelése a felperes terhére esik, a visszafizetési kötelezettség a pályázattól eltérés szankciója, az másra át nem hárítható. A kivitelezés során a kivitelezőknek a polgármester utasításait kellett követniük, a megrendelőnek kellett megfelelniük, nem pedig az önkormányzatot kötelező, általuk nem ismert pályázatnak. Abból, hogy tudott az útfelújítás támogatással történő megvalósulásáról, nem következik az, hogy ismerte a pályázat műszaki tartalmát. A műszaki ellenőri feladatok ellátása során az I. rendű alperes utasításait követte, a pályázat műszaki tartalmáról sem tőle, sem megbízójától nem kapott tájékoztatást. Az átadás-átvételi jegyzőkönyv a tényleges állapotot tükrözte, az I. rendű alperes által bemutatott és elvégzett munkák mennyiségi és minőségi átvételét igazolta. Az átvett útszakaszok paramétereit nem volt módja a pályázattal összevetni. Lehetetlen helyzetnek ítélte meg azt, hogy az első fokú ítélet alapján a pályázattól eltérésért az emiatt szankcionált felperes helyett a pályázatról nem tudók felelnek. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a felperes felelősségét, a Ptk. 340. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségét. Amennyiben a visszafizetett támogatás kár, úgy az kizárólagos károsult károkozása. A II. rendű alperes vitatta az egyetemleges helytállási kötelezettségét is.

A III. rendű alperes fellebbezési indokai szerint a támogatási szerződésnek nem volt alanya, a pályázati feltételekről tudomással nem bírt. Hangsúlyozta, hogy a terhére rótt bűncselekmény tárgya az állami költségvetés, az elkövetési magatartás az állami támogatás jogosulatlan megszerzése valótlan tartalmú nyilatkozattal vagy ilyen okirat felhasználásával, a felperes nem sértett.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte. A Pp. 4. §-ának (2) bekezdése felhívásával hangsúlyozta, hogy az alpereseket bűncselekménnyel okozott kára megtérítésére kérte kötelezni, bűnösségüket jogerős ítélet megállapította. A visszavonás alapja jogerősen elbírált tény, a támogatás visszavonása a bűncselekménnyel okozati összefüggésben történt. Ezáltal olyan pénzeszköztől esett el, amely az alperesek jogszerűtlen eljárása nélkül megillette volna.

A II. és a III. rendű alperes fellebbezése alapos.

Az ítélőtábla észlelte, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szembeni kártérítési kereset tárgyában hatásköre hiányában járt el. A támogatási szerződéstől való eltérés során a felperes képviseletében eljáró I. rendű alperes felperessel szembeni kárfelelőssége a jelen perben nem volt vizsgálható, e körülmény miatt a fellebbezése sem volt érdemben elbírálható. A terhére rótt magatartás elkövetésének az időpontjában hatályos, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 33. §-a szerint a polgármester tekintetében a képviselő-testület gyakorolja a munkáltatói jogokat, a polgármester az államigazgatási tevékenységéért a közszolgálati szabályok szerint felelős. A polgármester, a

képviselő-testületnek az önkormányzat egész működéséért felelős vezetője, a közszolgálatában álló, de nem köztisztviselőnek minősülő személy, sajátos foglalkoztatási viszonyral bír. A főállású polgármesteri foglalkoztatási viszony a képviselő-testület és a polgármester között választással létrejövő, sajátos közszolgálati jogviszony. A polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény (Pttv.) 8. §-ának (1) bekezdése szerint a polgármester a tisztségéből eredő kötelezettségének vétkes megszegésével okozott kárért anyagi felelősséggel tartozik. A Pp. 22. §-ának (2) bekezdése szerint a Pp. 349. §-ában meghatározott munkaügyi perek elbírálása a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik. A Pp. 349. §-ának (1) bekezdése szerint a közszolgálati jogviszonyból származó per munkaügyi per. Annak nincs jelentősége, nem érinti a munkaügyi bíróság hatáskörét, hogy az önkormányzat kártérítési igényének az érvényesítésekor az I. rendű alperes már nem polgármester, így vele szemben kártérítési eljárást sem indíthat. Jelentőséggel az bír, hogy az igény az alperes polgármesteri foglalkoztatási jogviszonyából ered. A Pp. 28. §-a szerint a bíróság a hatáskörének hiányát hivatalból veszi figyelembe. Jelen esetben a felperes, mint önkormányzat követelésének érvényesítése az I. rendű alperessel, mint volt polgármesterével szemben nem az elsőfokú bíróság, hanem a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik. Ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés b) pontja szerinti feltétel hiányában a Pp. 129. §-ának (1) bekezdése alapján a keresetlevél munkaügyi bírósághoz való áttételének, a per későbbi szakaszában a Pp. 157. §-ának a) pontja szerint a per megszüntetésének volt helye. Ennek hiányában a Pp. 158. §-ának (1) és a 251. §-ának (1) bekezdései alapján a per hivatalbóli megszüntetésének kötelessége az ítéletábrát terhelte a Pp. 158. §-ának (2) bekezdése utolsó mondata alapján a 129. § megfelelő alkalmazásával. Az eljárási okból megszüntetett perben az I. rendű alperes perköltségét a perindítás miatt felmerült ügyvédi munkadíjban állapíthatta meg.

Az ítéletábra II. és a III. rendű alperes fellebbezésének az elbírálása során az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét, a IV-V. rendű alperest marasztaló rendelkezését fellebbezés hiányában nem érinthette. Az elsőfokú bíróságnak a helyesen megállapított tényállásból levont jogkövetkeztetésével, az érdemi döntésével nem értett egyet, nagyrészt osztotta a fellebbezések indokait.

A kár olyan hátrány, mely a károsultat valamely károsító esemény hatására vagyonában vagy személyében ér. Az ítéletábra a fellebbezés érvei ellenében osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, a visszafizetett támogatás a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján a károsult vagyonában beállott csökkenés, ekként kárként minősül. Az elsőfokú bíróság azonban tévesen fogadta el a kereset indokait, mely szerint a felperes kárát okozó körülmény a büntető elítéléssel járó alperesi magatartás volt, a támogatás visszafizetésére amiatt lett kötelezve, kára azzal okozati összefüggésben merült fel.

A bűncselekménnyel okozott károk nem képeznek önálló, speciális kárfelelősségi alakzatot, hanem az elkövetési magatartás, mint tényállás szerint esnek a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerinti általános (vagy valamely különös) kárfelelősségi szabály alá. A Pp. 4. §-ának (2) bekezdése alapján a büntető bíróság jogerős ítélete a polgári per bíróságát a bűncselekmény elkövetése és az annak alapjául szolgáló tények körében köti. E kötöttség, amelyet kiterjesztően értelmezni nem lehet, a jelen perben azt jelentette, hogy a bíróság

nem vitathatta a fellebbezők bűnsegédként elkövetett jogosulatlan gazdasági előnyszerzését és az ezt megalapozó tényeket. A polgári jogi kárfelelősség feltételeinek, köztük az okozati összefüggésnek a fennállását önállóan kell elbírálni, az elkövetési magatartások és a felek közötti jogviszony vizsgálatával az elkövető(k) kárfelelősségéről állást foglalni.

A II. és III. rendű alperes magatartását az általuk a felperessel a kivitelezésre és a műszaki ellenőrzésre kötött szerződés alapján kell megítélni, rajtuk a felperes e szerződés teljesítését kérheti számon. A büntetőjogi elítélésüket megalapozó és a felperes által a támogatás lehívásához felhasznált nyilatkozatot e szerződés teljesítése során tették. A szerződések teljesítése során a megrendelő felperes képviseletében az I. rendű alperes járt el. A Ptk. 389. §-ában szabályozott vállalkozási szerződés a 216. § (1) bekezdése alapján akár szóban, akár írásban megköthető és alaki kötöttségek nélkül a Ptk. 240. §-ának (1) bekezdése alapján közös megegyezéssel módosítható volt. Az I. rendű alperes állítása szerint a kivitelezőt ő utasította a pályázati kiírástól eltérő útszakaszok felújítására, az általa állított képviselő-testületi felhatalmazás alapján szóban eltértek az írásban kötött szerződéstől (17., 32/A/1.). Az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy az I. rendű alperes adott utasítást az eltérő kivitelezésre. A II. és III. rendű alperes a felperes, mint megrendelő felé a szóban módosított szerződéses tartalom, illetve a megrendelői utasítások alapján teljesített, a teljesítésüket a felperes szerződésszerűnek elfogadta, a számlákat nem kifogásolta, azt teljesítette. Az átadás-átvételi jegyzőkönyv is a vállalkozási szerződés szerinti munka elvégzését igazolta, a műszaki ellenőr II. rendű alperes az elvégzett munka minőségét értékelte.

A II. és III. rendű alperes felperes által nem vitatott szerződésszerű teljesítése kizárja ugyanazon magatartásukért szerződésen kívüli kárfelelősségük megállapíthatóságát.

Önmagában az a körülmény, hogy a vállalkozó és a műszaki ellenőr tudomással bírt az elvállalt munka pályázati forrásból történő finanszírozásáról, nem jelenti azt, hogy annak tartalmát is ismerték. Az elsőfokú bíróság is azt állapította meg, hogy a pályázat tartalmát a II. rendű alperes nem ismerte, kiviteli dokumentációt az alvállalkozói cég sem kapott. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a büntetőperben kirendelt szakértő a véleményében a tervdokumentáció, a kiviteli terv hiányát rögzítette. Ezért ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság által a fellebbezők terhére rótt gondatlanság nem áll fenn. Ez azonban jelentőséggel sem bír, a pályázati feltételek teljesítése nem az ő kompetenciájukba tartozott.

A káron túl a kárkötelemnek szükségképpen eleme az okozati összefüggés is a kár és a károkozó körülmény között. A károkozó minőség ténykérdés, a károkozó az a személy, aki a károkozó magatartást (cselekvést vagy mulasztást) tanúsítja. A II. és III. rendű alperes nyilatkozata a felperest a jogtalan előny megszerzésében segítette. A bűncselekménynek a kár nem tényállási eleme, és annak a sértettje az állam, nem a felperes.

A felperes visszafizetési kötelezettségét saját szerződéses kötelezettségszegése keletkeztette, a visszafizetés a támogatási szerződés megszegésének volt a szerződéses szankciója, ezzel saját maga okozta a károsodását. A felperes saját döntése volt a támogatás lehívásához, a támogatottként őt jogosító és kötelező szerződés általa történt teljesítése igazolására a II. és III. rendű alperes által aláírt jegyzőkönyvnek és kibocsátott számláknak a felhasználása a szerződésben kilátásba helyezett jogkövetkezmény

ismeretében és érvényesítésének kiszámítható kockázatával. A felperes kára a saját szerződésszegésével okozati összefüggésben keletkezett, amely egyben bűncselekmény tettesi alakzatát is megvalósította. Az I. rendű alperes, mint a felperes képviselőjének az elítélése a felperesnek a támogatási szerződés teljesítése során, a támogatás megszerzése érdekében tanúsított magatartásának büntetőjogi szankcionálása volt.

A felperes a kára alperesekre történő áthárításával nem mentesülhet a szerződésszegő magatartásának vagyoni következményei alól. A felperes perbeli kárigénye olyan előny szerzésére irányul, amelytől jogellenes, szerződésszegő magatartása folytán esett el, ilyen értelemben arra jogszerűen igénye sem keletkezhett, saját felróható magatartásának a hiányában nem lett volna elérhető. Nem szerezhett kártérítés címen vagyoni előnyt az, aki saját felróható magatartásával maga teremtette meg azt a helyzetet, amelyből reá sérelem keletkezett.

A II. rendű alperes Ptk. 340. §-ának (2) bekezdésével kapcsolatos fellebbezési érvei kapcsán mutat rá az ítéletábra a következőkre.

Valóban önhibának minősül, a károsult terhére esik azon személyek mulasztása is, akiknek magatartásáért a károsult szerződés vagy jogszabály alapján felelős. A károsulti közrehatás ezért nem kizárólag a károsult által, hanem a felelősségi körébe tartozó személy által kifejtett magatartás értékelését is jelenti.

A károsult önhibája azonban nem felelősségi kérdés. Az ahhoz fűződő jogi hatás az együttes károkozó kártérítési kötelezettség alóli mentesülése olyan arányban, amilyen arányban a károsult - felróható és a bekövetkezett kárral okozati összefüggésben álló - közrehatása a hátrányos eredményt beállította (PK 36.). A károsult maga viseli a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy az általában elvárható magatartást elmulasztotta. A jogellenes károkozótól kárának megtérítését csak az ezt meghaladó részben követelheti, vagyis közöttük a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése szerint kármegosztásnak van helye.

Az ítéletábra álláspontja szerint a felperes perbeli igényérvényesítése sérti a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdését is: a második mondatában foglalt, a kárkötelemben is főszabályként érvényesülő tilalmi szabály szerint saját felróható magatartására - különösen szerződésszegésére, bűncselekményére - előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat.

A kizárólagos károsulti önhiba eredményezheti a károkozó mentesülését is. A károsulti önhiba értékelésének, a felróható közrehatásra alapított kármegosztásnak azonban feltétele a kárfelelősség megállapítása.

A fent kifejtett indokai alapján ezért az ítéletábra a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet a II. és III. rendű alperessel szemben elutasította. Ennek következményeként mellőzte a II. és III. rendű alperesek kötelezését perköltség megfizetésére.

A II. és III. rendű alperesekkel szemben érvényesített igény tekintetében a felperes az első- és másodfokú eljárásban egyaránt pervesztés lett, a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján viseli a fellebbezési tárgyaláson való megjelenésük 5 000 forintban, valamint a jogi képviselőjükkel összefüggésben a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján megállapított együttes első- és másodfokú perköltségét. A felperes

személyes illetékmentes, ezért az eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

D e b r e c e n, 2012. október 25.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -